

U d r u ž e n j e
p o s l o d a v a c a

BUSINESS

Info Newsletter

U ovom broju čitajte:

- **Održan okrugli sto „Prava i obaveze radnika i poslodavaca kod bolovanja i povreda na radu“**
- **Delegacija UPFBiH se sastala sa predsjedavajućom Doma naroda PFBiH**
 - **Održana „Škola socijalnog dijaloga“ u Tirani**
 - **Prevent BH pokrenuo inicijativu za izmjenu Zakona o privatizaciji preduzeća u FBiH**
- **Pokrenuta Inicijativa za rješenje problema različitog tumačenja ispravnog roka trajanja proizvoda iz uvoza u BiH**

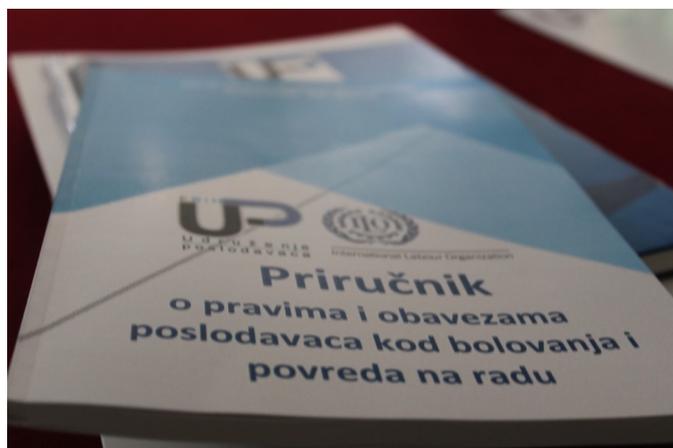

Okrugli sto „Prava i obaveza radnika i poslodavaca kod bolovanja i povreda na radu“

Udruženje poslodavaca FBiH 27.04.2017. godine u Sarajevu organizovalo je okrugli sto na kojem je predstavljen "Priručnik o pravima i obavezama radnika i poslodavaca kod bolovanja i povreda na radu" koji ima cilj približiti i olakšati ostvarivanje prava i obaveza kako radnika tako i poslodavaca na teritoriji Federacije BiH. Okruglom stolu su, pored velikog broja poslodavaca, prisustvovali i predstavnici federalnog i kantonalnih službi za zapošljavanje, kantonalnih ministarstava rada i socijalne politike, te udruženja koja zastupaju prava socijalno osjetljivih grupa.

Ovim priručnikom data su objašnjenja vezana za praćenje zdravstvenog stanja i radne sposobnosti radnika od momenta zaključivanja ugovora o radu, te kroz institute privremene spriječenosti za rad – bolovanja, do utvrđivanja preostale radne sposobnosti i gubitka radne sposobnosti.

Po riječima autorica priručnika doc.dr. Melihe Pozderac-Memija i dipl. pravnice Envere Kudić, u priručniku su stvari koje se nadovezuju na Zakon o radu, Zakon i PIO, razne pravilnike, o bolovanju i slično.

- Pokušali smo s pravnog i medicinskog aspekta pojasniti najpotrebnije smjernice u praćenju zdravstvenog stanja i radne sposobnosti kod radnika od prijema u radni odnos, pa sve do prestanka radnog odnosa. Ovaj priručnik je segmentalno pojasnio svaki dio koji se odnosi na promjenu u

zdravstvenom stanju i promjene u radnoj sposobnosti, kroz četiri poglavlja i konkretne

primjere. Tu se upozorava i na određene zamke koje se mogu desiti i na koji način to mogu da preveniraju i jedni i drugi: ko plaća opravdano odsustvo do 42 dana kada je radnik na bolovanju, a ko nakon 42 dana, objašnjen je pojam profesionalne bolesti, profesionalne povrede, kao i benefiti za radnike ako se procedurom dokaže da postoji profesionalna povreda ili profesionalno oboljenje – kazala je, između ostalog, Pozderac-Memija.

Poslodavci su istakli brojne probleme, kao što je zloupotreba instituta bolovanja, nemogućnost uvida u realno zdravstveno

stanje zaposlenika, kao i kašnjenje ili nemogućnost refundiranja sredstava iz kantonalnih fondova zdravstvenog osiguranja, što im ugrožava poslovanje.

Zaključeno je da će Udruženje uticati na efikasnost naplate i kontrole kroz angažman za izmjene aktuelnih zakonskih rješenja, te da će i dalje nastaviti svoje aktivnosti u svrhu rješavanja ove problematike.

Prevent BH pokrenuo inicijativu za izmjenu Zakona o privatizaciji preduzeća u FBiH

Dana 23. maja 2017. godine u prostorijama Udruženja poslodavaca FBiH održan je sastanak sa predstavnicima Prevent BH d.o.o. u vezi njihove inicijative za izmjenu Zakona o privatizaciji preduzeća u Federaciji BiH. Sastanku su prisustvovali ispred UPFBiH direktor Mladen Pandurević i njegovi saradnici Zlatan Dedić i Jasmina Kurspahić a

ispred Preventa Adnan Smailbegović i Sanela Karić.

Namjera predložene inicijative je rješavanje problema upisa založnih povjerilaca po objavi prodaje imovine preduzeća u procesu male privatizacije (prodaja imovine i tehničko-tehnoloških cjelina preduzeća) odnosno zaštita kupaca od naknadnih tereta imovine koje se prodaje u procesu privatizacije.

Nakon diskusije koja je vođena o konkretnim prijedlozima izmjene Zakona zaključeno je, da u skladu sa vođenom diskusijom, predstavnici Preventa sačine novi prijedlog za izmjenu Zakona o kojem bi se naknadno vodila rasprava.

Inicijativa za rješenje problema različitog tumačenja ispravnog roka trajanja proizvoda iz uvoza u BiH i zamjene etiketa za cijene na prodajnim policama

U prostorijama UPFBiH je 04.05.2017. godine predstavnici dm drogerie markt Alma Aščić i Admira Isaković održali su sastanak sa predstavnicima Udruženja, direktorom Mladenom Pandurevićem i saradnicima.

Članica Udruženja dm drogeria markt obratila se sa problemima sa kojima se susreću kroz poslovanje na bh tržištu - različito tumačenje

ispravnog roka trajanja proizvoda iz uvoza u entitetima Bosne i Hercegovine, kao i zamjene etiketa za cijene na prodajnim policama sa svakim ulazom robe, zbog evidencijskog broja.

Zaključeno je da će Udruženje sazvati Upravni odbor grupacije trgovaca, na kojem bi se predstavili navedeni problemi te zajedno definisali mjere.

Inicijativa za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službene novine FBiH“, 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11)

Član 1.

Član 56. glasi:

Naknadu plaće iz člana 42. tač. 1. i 2. ovog zakona (ako su osiguranici: 1. privremeno spriječeni za rad zbog bolesti ili povrede odnosno radi liječenja ili medicinskih ispitivanja smješteni u zdravstvenu ustanovu, 2. privremeno spriječeni za rad zbog određenog liječenja ili medicinskog ispitivanja koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika) obračunava i isplaćuje osiguraniku na teret svojih sredstava pravna ili fizička osoba za prvih 42 dana bolovanja kao i za vrijeme dok se osiguranik nalazi na radu u inozemstvu na koje ga je uputila pravna ili fizička osoba.

U članu 56. broj „42“ zamijeniti sa brojem „15“.

Obrazloženje:

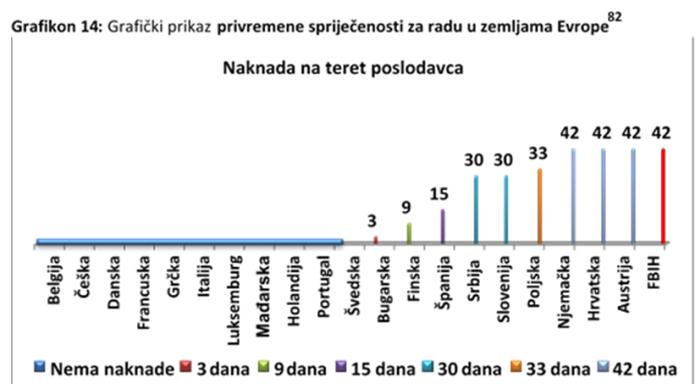
Smatramo da je neophodna izmjena člana 56. i da je vrijeme u kojem poslodavac ima obavezu naknade plaće za vrijeme bolovanja predugo.

Poslodavac za vrijeme bolovanja radnika mora naći adekvatnu zamjenu kako se ne bi prekinuo kontinuitet u poslovanju i tada je poslodavac izložen duplom trošku, što se

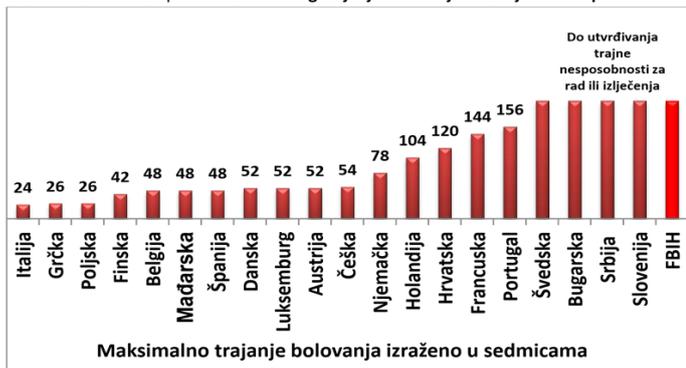
može negativno odraziti na njegovo poslovanje. Također, slučajevi iz prakse pokazuju razne zloupotrebe bolovanja i neophodno je izmijeniti zakonsku odredbu i zaštititi poslodavce od takvih slučajeva.

U nastavku ćemo prikazati grafikon sa zakonskim rješenja u zemljama Evrope iz kojeg je vidljivo kako je u Federaciji BiH vremenski period obaveze plaćanja naknade plaće radniku za vrijeme bolovanja najduži.

U drugom grafikonu je prikazano koliko je maksimalno trajanje bolovanja u zemljama regiona i nekim evropskim zemljama i u tom grafikonu Federacija BiH se nalazi među zemljama sa najdužim trajanjem bolovanja, čak do utvrđivanja trajne nesposobnosti za rad, ili izlječenja što može pričiniti veliku štetu poslodavcu.

Grafikon 15: Grafički prikaz maksimalnog trajanja bolovanja u zemljama Evrope⁸³

Član 2.

Član 58. glasi:

Naknadu plaće zbog povrede na radu ili oboljenja od profesionalne bolesti obračunava i isplaćuje iz svojih sredstava pravna, odnosno fizička osoba kod kojeg je zaposlen osiguranik, sve dok osiguranik nije radno sposoban, odnosno do pravosnažnosti odluke nadležnog tijela o utvrđivanju invalidnosti osiguranika, osim u slučaju stečajnog postupka kada naknadu isplaćuje kantonalni zavod osiguranja.

U članu 58. riječi „sve dok osiguranik nije radno sposoban, odnosno do pravosnažnosti odluke nadležnog tijela o utvrđivanju invalidnosti osiguranika“ brišu se, a umjesto njih se dodaju riječi „za prvih 15 dana bolovanja“. Ostali dio teksta ostaje nepromijenjen.

Obrazloženje:

Smatramo da je neophodno izvršiti korekciju člana 58. jer oporavamo obavezu poslodavaca da snose teret isplate plaće zbog povrede na radu ili oboljenja od profesionalne bolesti, ali osporavamo i rok koji je određen ovim članom u kojem poslodavci imaju navedenu obavezu.

Uzmimo u obzir da se najveći broj povreda na radu dešava i pored toga što su poduzete sve

I u Republici Srpskoj, prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju ("Sl. glasnik RS", br. 18 od 16 jula 1999; 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09, 106/09) pravo na naknadu neto plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad imaju osiguranici zaposleni u državnim i privatnim preduzećima i ustanovama. Naknadu plate za prvih 30 dana privremene nesposobnosti za rad obezbjeđuje poslodavac iz svojih sredstava, a po isteku 30 dana, a najduže do 12 mjeseci naknadu neto plate obezbjeđuje Fond.

Na osnovu svega navedenog mislimo da bi se trebala izvršiti izmjena člana 56. Zakona o zdravstvenom osiguranju i smanjiti vremenski period u kojem poslodavac ima obavezu naknade plaće radniku za vrijeme bolovanja.

Očigledno je da treba pristupiti usaglašavanju propisa ne samo sa Republikom Srpskom nego i zemljama okruženja i zemljama EU.

neophodne mjere zaštite na radu. One su sastavni dio rizika obavljanja poslova i radnih zadataka i ne mogu se izbjeći, ali je potrebno naglasiti da, u tim slučajevima, poslodavac nije odgovoran, jer je preduzeto sve kako bi se spriječile povrede na radu ili smanjio rizik od nastanka povrede.

Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju u FBiH je između ostalog navedeno kako se povredom na radu smatra i ona povreda koja je nastala na putu od mjesta stanovanja do radnog mjesta radnika i obrnuto, te povreda koja je nastala kao posljedica nekog nesretnog slučaja i kao posljedica više sile za vrijeme obavljanja poslova.

Smatramo da je nerealno da poslodavac snosi odgovornost i da ima obavezu plaćanja za nešto za šta apsolutno nije odgovoran. Kako poslodavac može da utječe na povredu koja može da nastane za vrijeme putovanja radnika do radnog mjesta od mjesta stanovanja, ili obrnuto. Uzmimo primjer saobraćajne nezgode koja se desi na putu do radnog mjesta, a koja je izazvana od strane trećeg lica. Da li je opravdano da poslodavac snosi odgovornost u slučaju nastanka povrede od strane trećeg lica, više sile, ili onda kada je oštećeni isključivo za nju odgovoran?

Zakonom o obligacionim odnosima regulisano je pitanje odgovornosti za nastanak štete, a ovim Zakonom je to učinjeno potpuno suprotno navedenom zakonu, a sve u cilju zaštite sredstava fonda, a na štetu poslodavca. Ako Fond smatra da ima osnov za regres nastalih troškova može da se pozove na Zakon o obligacionim odnosima.

U većini evropskih zemalja ovo pitanje je regulisano Zakonom o obligacionim odnosima, stoga smatramo da bi se na taj način trebalo postupati i kod nas.

Također, poznato je da poslodavci plaćaju dio doprinosa za zdravstveno osiguranje u iznosu od 4%. Zar to nije dovoljno da pokrije naknadu plaće u ovakvim slučajevima, koji se slobodno možemo reći i ne događaju tako često, posebno na radnim mjestima na kojima je smanjen rizik od povreda i gdje nije riječ o obavljanju tzv. opasnih djelatnosti. Poslodavac sve vrijeme ima obavezu uplate doprinosa, a onda se još i u ovakvim slučajevima zahtijeva da snosi odgovornost za naknadu plaće.

Takođe i radnici su obavezni plaćati doprinos za zdravstveno osiguranje u visini 13% plate. Na osnovu svega navednog, postavlja se **pitanje koja je svrha obaveznog zdravstvenog osiguranja.**

Prema odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", br. 107/2005, 109/2005 - ispr., 57/2011, 110/2012 - odluka US, 119/2012, 99/2014, 123/2014, 126/2014 - odluka US, 106/2015 i 10/2016) naknadu zarade za slučajeve privremene spriječenosti za rad iz člana 74. ovog zakona (u kojem su između ostalog navedena i privremena spriječenost za rad usljed profesionalne bolesti ili povrede na radu), za prvih 30 dana spriječenosti za rad obezbijeduje poslodavac iz svojih sredstava, a od 31. dana naknadu zarade obezbijeduje Republički fond, odnosno matična filijala.

Iz odredbe je vidljivo i kako se ne pravi razlika između privremene spriječenosti za rad usljed profesionalne bolesti ili profesionalne bolesti i privremene spriječenosti za rad do koje je došlo zbog nekih drugih okolnosti, dok u Federaciji to nije slučaj.

Prema Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti Republike Hrvatske naknadu plaće koja pripada osiguraniku za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću obračunava i isplaćuje

osiguraniku iz svojih sredstava pravna, odnosno fizička osoba - poslodavac.

Sredstva koja je poslodavac isplatio, Zavod je obvezan vratiti poslodavcu u roku od dana 45 dana od dana primitka zahtjeva za povrat.

Prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 006/16 od 22.01.2016, 002/17 od 10.01.2017), naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad dužan je da obračuna i isplati poslodavac. Poslije isteka 60 dana privremene spriječenosti za rad, naknadu zarade obračunava i isplaćuje poslodavac, a Fond poslodavcu refundira isplaćena sredstva.

Član 3.

Član 81. glasi:

Za povredu na radu i oboljenja od profesionalne bolesti osiguranika pravna ili fizička osoba osigurava u cijelosti sredstva za ostvarivanje prava iz članka 36. ovog zakona.

Pravna ili fizička lica obvezna su da se reosiguraju radi rizika iz stavka 1. ovog članka.

Član 81. Zakona o zdravstvenom osiguranju se briše.

Obrazloženje:

Smatramo da je neophodno brisati ovaj član iz istih razloga koji su navedeni u prethodnom obrazloženju.

Stavom 1. ovog člana definiše se da je u slučaju povrede na radu i oboljenja od profesionalne bolesti poslodavac dužan da osigura u cjelosti sredstva za ostvarivanje prava iz člana 36. Zakona o zdravstvenom osiguranju, a članom 36. definisano je da se kod povreda na radu, ili oboljenja od profesionalne bolesti, osiguranicima se obavezno osigurava zdravstvena zaštita i sprovođenje mjera otkrivanja i sprečavanja povreda na radu i oboljenja od profesionalne bolesti, odgovarajuća medicinska pomoć i pravo na ortopedsku pomagala radi liječenja i medicinske rehabilitacije od posljedica povreda na radu i oboljenja od profesionalnih bolesti radi uspostavljanja radne sposobnosti, naknada putnih troškova u vezi s korišćenjem zdravstvene zaštite i rehabilitacije prouzrokovane povredom na radu, odnosno oboljenjem od profesionalne bolesti, naknada plaće za svo vrijeme trajanja bolovanja prouzrokovano povredom na radu, odnosno oboljenjem od profesionalne bolesti.

Podsjećamo na pitanje koja je svrha obaveznog zdravstvenog osiguranja sa

aspekta poslodavca ako on mora osim što je obavezan redovno uplaćivati doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje i pri tome posebno uplaćivati sredstva za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu kod povreda na radu ili oboljenja od profesionalne bolesti.

Dalje, u stavu 2. ovog člana definisano je da su pravna ili fizička lica obvezna da se reosiguraju radi rizika iz stavka 1. ovog članka.

Pravna ili fizička lica nisu u mogućnosti sprovesti navedene odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju u FBiH iz razloga što nisu u mogućnosti kupiti uslugu iz stava 2. člana 81. (uslugu reosiguranja).

Problem predstavlja činjenica da se na tržištu Federacije BiH ne može kupiti proizvod zvani "reosiguranje". Kako bi naš zahtjev bio jasniji u nastavku ćemo objasniti pojam reosiguranja i njegov značaj za poslodavce u smislu ovog zakona.

Riječ je o posebnoj vrsti osiguranja koja se ostvaruje tako što osiguravajuće društvo prenosi na reosiguravajuće društvo dio rizika koji je prethodno preuzeo u osiguranje i za uzvrat plaća reosiguravajućem društvu premiju reosiguranja - direktno reosiguranje.

U dopisu koji je upućen jednom od društava za reosiguranje u Federaciji BiH pojašnjeno nam je kako se društvo za reosiguranje bavi preuzimanjem rizika od društava za osiguranje i posluje isključivo sa društvima za osiguranje, ili reosiguranje. U skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju, oni ne mogu preuzimati rizike od fizičkih ili pravnih osoba, niti je to djelatnost reosiguranja.

Naveli su kako da bi nešto bilo reosigurano, prvo mora biti osigurano. Sve što je navedeno ukazuje na apsurd stava 2. člana 81. i na štetu koja se nanosi poslodavcima propisujući im obavezu koju nije moguće ispuniti. Zakoni moraju da budu jasni i precizni, stoga predlažemo brisanje člana 81. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Problem predstavlja i činjenica da u Federaciji BiH ne postoji usluga dodatnog osiguranja zbog povećane opasnosti na radu. Poslodavci uplaćuju za svakog radnika osiguranje na mjesečnom nivou, ali ne postoji mogućnost uplate dodatnog osiguranja u navedenim slučajevima.

Također, bitno je napomenuti da smo se

osvrnuli na rješenje susjednih država u vezi sa ovim pitanjem i Zakoni o zdravstvenom osiguranju susjednih država ne poznaju pojam reosiguranja pravnih ili fizičkih lica.

Delegacija Udruženja poslodavaca FBiH se sastala sa predsjedavajućom Doma naroda PFBiH Lidijom Bradarom

Lidija Bradara, predsjedavajuća Doma naroda Parlamenta Federacije BiH sastala se s čelnicima Udruženja poslodavaca Federacije BiH na čelu s Mladenom Pandurevićem, direktorom i Adnanom Smailbegovićem, predsjednikom Udruženja. Uz Pandurevića i Smailbegovića na sastanku su bili i Snježana Kopruner, članica Upravnog odbora Udruženja te Zoran Gazibarić, član Ekonomsko socijalnog vijeća Federacije BiH iz reda Udruženja poslodavaca FBiH.

Članovi Udruženja poslodavaca FBiH upoznali su predsjedavajuću Doma naroda o aktivnostima Udruženja čiji je cilj unaprijediti poslovno okruženje u Federaciji BiH, te su izrazili želju za nastavkom saradnje s Parlamentom Federacije BiH. Uz kontinuitet u praćenju sjednica ovog Doma, ogledala bi se i u razmatranju te uvažavanju prijedloga

poslodavaca za poboljšanje zakonskih rješenja koja se tiču poslovnog okruženja. Razgovaralo se i o ideji o organiziranju tematskih sjednica Parlamenta Federacije BiH na kojima bi se raspravljalo o kreiranju što povoljnijeg poslovnog okruženja koje bi zadržalo postojeća radna mjesta te privuklo nove investicije.

„Poslodavci su temelj društva i nama u zakonodavnim tijelima vlasti stalo je do mišljenja, prijedloga i sugestija onih koji dolaze iz realnog sektora i proizvode novu vrijednost", istaknula je Bradara. Kazala je i kako joj je namjera zadržati postojeću praksu upoznavanja svakog delegata u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH sa svim prijedlozima koji dolaze iz Udruženja poslodavaca Federacije BiH, odnosno nastaviti saradnju s ovim Udruženjem na dobijanju što kvalitetnijih zakonskih rješenja.

Saradnja zakonodavnih tijela vlasti i poslodavaca u Federaciji BiH bi u konačnici pozitivno uticala na poslovno okruženje i otvaranje novih radnih mjesta kao jednog od najboljih načina zaustavljanja trenda odlaska kvalitetne radne snage iz Federacije BiH, složili su se sudionici sastanka.

Na GP Bijača uveden novi sistem za bržu prekograničnu kontrolu roba

Prigodnom svečanošću na Graničnom prijelazu Bijača obilježeno je uvođenje informacijskog sustava za rad u prekograničnom prometu roba (BIMS), a predstavljena su i službena odijela federalnih inspektora u Sektoru granične inspekcije Federalne uprave za inspekcijske poslove.

Premijer Vlade Federacije Bosne i Hercegovine Fadil Novalić tom je prigodom kazao kako Federalna uprava za inspekcijske poslove igra

bitnu ulogu kad je riječ o Reformskoj agendi u kojoj je značajan dio posvećen zalaganju za efikasnu borbu protiv „sive“ ekonomije, što je jedan od prioriteta Vlade FBiH.

- Inspektori svaki mjesec bilježe značajne uspjehe u provođenju federalnih zakona i dovođenju u red poslovanje poduzeća, što u konačnici predstavlja zalaganje za prava radnika koji su uvijek najveća žrtva nesavjesnih poslodavaca, istekao je Novalić.

Upravo oni svakog dana na terenu direktno

rade na realizaciji Reformske agende, iako njihov doprinos u javnosti najčešće prolazi neprimjećeno ili je negativno shvaćen.

- Vjerujem da će i novi projekt uvođenja informacijskog sustava za rad u prekograničnom prometu na najjužnijoj točki koridora Vc pomoći Vladi i društvu, te doprinijeti unapređenju poslovanja u Federaciji BiH i stvaranju zdravog poslovnoga okruženja - kazao je premijer Novalić.

Dodao je kako se samo zajedničkim radom može pomoći da Federacija BiH postane mjesto pogodno za poslovanje, što je preduvjeta za napredak.

U suradnji s grupacijom Svjetske banke i Švedskom agencijom za međunarodni razvoj (SIDA), Federalna uprava za inspekcijske poslove uspostavila je prije mjesec informacijski sustav za prekograničnu kontrolu roba BIMS (Border Inspection Management System).

Cilj tog sustava je ubrzanje procesa kontrole

ispravnosti roba i prometa u prekograničnom prometu, uvođenje jednakog postupanja na svim graničnim prijelazima i mjestima carinjenja te povećanje učinkovitosti administracije.

BIMS predstavlja kompletan neovisan modul koji omogućava potpuno vođenje procesa prijave, praćenja i vršenja prekogranične kontrole roba.

Pristup BIMS-u i mogućnost podnošenja zahtjeva u elektronskom obliku imaju svi subjekti koji su prethodno prošli postupak registracije korisnika.

Također, uvedene su jedinstvene vrijednosti podataka, koje su predefinirane i usklađene s međunarodnim šifrnikom vrijednosti.

Direktor Federalne uprave za inspekcijske poslove Anis Ajdinović kazao je kako se na uvođenju Informacijskog sustava za rad u prekograničnom prometu roba (BIMS) radilo proteklih godinu dana i da je krajnji cilj te

novine povećanje efikasnosti rada inspektora u prekograničnom prometu.

- Ovaj sustav omogućit će inspektorima da se manje bave administrativnim radom, a više faktičnom kontrolom pošiljki, što do sada nije bio slučaj. Pristup BIMS-u i mogućnost podnošenja zahtjeva u elektroničkom obliku imaju svi subjekti koji su prethodno prošli postupak registracije korisnika, a najava pošiljke u ovom kontekstu zaživjet će u punom kapacitetu - kazao je Ajdinović.

Dodao je da Uprava za inspekcijske poslove ima 44 federalna granična inspektora (tržišna, sanitarna i fotosanitarna) i da je riječ o najmnogoljudnijem sektoru u toj upravi.

Naglasio je kako je na graničnim prijelazima u Federaciji BiH (Izačić, Gorica, Bijača, Orašje, Kamensko, Aerodrom Sarajevo, Domaljevac-Šamac), te na četiri mjesta carinjenja (Zenica, Tuzla, Mostar, Sarajevo) uveden nadzor kontrola robe i ljudi, odnosno nadzor svih

uposlenih na prekograničnom prometu, špeditera i uvoznika.

- Riječ je o koraku više kada je riječ o transparentnosti rada, kako inspektora, tako i ostalih osoba koje sudjeluju u prekograničnoj kontroli roba - pojasnio je Ajdinović.

Napomenuo je, također, kako su do sada granični inspektori bili predstavnici jedinog kontrolnog organa koji nije bio uniformiran.

- Službena uniforma je nešto na čemu se radilo proteklu godinu, te smo napravili iskorak i uniformirali naše granične inspektore - kazao je Ajdinović.

Sajam privrede Tešanj 2017: Nove poslovne prilike za više od 150 izlagača

U organizaciji Biznis centra Jelah – Tešanj 18.05.2017. godine je u Kreševu otvoren 13. sajam privrede Tešanj 2017 koji je okupio više od 200 izlagača iz Bosne i Hercegovine i zemalja regije.

Izlagači su na raspolaganju imali više od 4.000 metara kvadratnih zatvorenog, te više od 10.000 metara kvadratnih otvorenog izložbenog prostora, a cilj sajma je predstavljanje svih stranih i domaćih kompanija, partnera, te unapređenje uvjeta privređivanja i razvoj regionalne saradnje.

Otvorenju sajma prisustvovala su zvanice s državnog i federalnog nivoa, kao i ambasadorica Njemačke u BiH Christiane Hohmann, s obzirom na to da je Njemačka zemlja partner ovogodišnjeg sajma.

Cilj je jačanje privrednih kapaciteta BiH,

poručeno je na otvorenju sajma. Tešanj je dobar primjer kako općina, u ambijentu koji nije u potpunosti politički stabilan, može biti funkcionalna i efikasna, istakao je Denis Zvizdić.

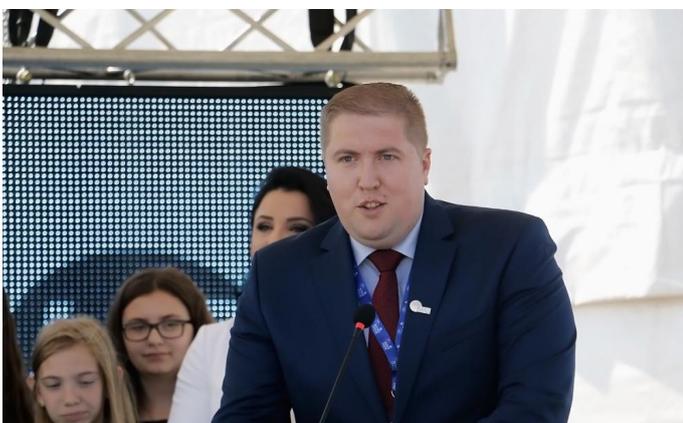
“Mislim da su općine ili lokalna vlast najbliži građanima i da im pomažu u najbitnijim segmentima, i treba ih jačati i u finansijskom i u investicionom smislu”, naglasio je predsjedavajući Vijeća ministara BiH.

“Čudo je u ovom sustavu da ljudi imaju ideju, viziju, za rad, zapošljavanje, posebno ako znamo da imaju i nelojalnu konkurenciju”, svjestan je predsjednik Federacije BiH Marinko Čavara.

Sajam je poprimio regionalni karakter, poručila je ambasadorica Njemačke, zemlje partnera sajma. Tešanj je pozitivan model koji dokazuje da se može napredovati.

“Radi se o sajmu koji se organizuje u području poslovne izvrsnosti, što čak ni u Evropi nije baš uobičajeno. Njemačka pomaže općini da poveća investicionu sposobnost”, kazala je ambasadorica Christiane Hohmann.

Predsjednik Biznis centra Edin Jabandžić istakao je kako je osim Njemačke partner sajma i Privredna komora Federacije Bosne i Hercegovine.

“Naši privrednici imaju dugogodišnju saradnju s firmama iz Njemačke i partnerstvo na ovom sajmu nam je podstrek da jačamo veze i radimo. Članovi udruženja privrednika odavno su dali veliki doprinos da Tešanj postane lokacija s povoljnim poslovnim okruženjem, ne samo za domaće, već i strane investitore”, kazao je Jabandžić.

On je dodao da u Tešnju vlada dobar poslovni ambijent te da je cilj mladima poslati poruku da je moguće na ovom području priređivati.

“Nije jednostavno, ali je moguće. Poslovne ugovore stvaramo svakodnevno, a cilj ovog

sajma je da širimo pozitivnu priču o BiH”, dodao je Jabandžić.

U Tešnju su svoje poslovanje predstavile firme koje su lideri u poslovanju u svojim branšama. Načelnik Tešnja Suad Huskić je kazao kako je ovaj sajam podsticaj da više rade i da se skrene pažnja na privrednike.

“Svako društvo, država i lokalna zajednica pred sobom imaju izazove. Mi u Bosni i Hercegovini pričamo o teškim temama, a sve nas je manje. Ljudi odlaze, mladi i cijele porodice vrijednih i sposobnih odlaze i traže više nade, povjerenja, uslove rada, sigurnost, a manje svađe i priče o sukobima”, izjavio je Huskić.

Dodao je da je mlade potrebno zaustaviti javnim i privatnim investicijama, kvalitetnim školstvom, zdravstvom i jedinstvom svih.

Prisutnima se na sajmu obratio i premijer Vlade Federacije Bosne i Hercegovine Fadil Novalić koji je izjavio da svjedoči optimizmu koji treba da se prenese i na druge krajeve BiH.

Budžetski poticaji privredi smanjili se za 100 miliona KM u dvije godine

U Bosni i Hercegovini prisutan je trend smanjenja budžetskih poticaja za privredu, pokazala je analiza poticaja u 2015. koju je 17.05.2017. godine u Sarajevu predstavio Institut za razvoj mladih KULT.

Budžetski poticaji privredi u 2015. godini bili su manji za 50 miliona konvertibilnih maraka u odnosu na 2014. godinu, a za oko 100 miliona KM manji u odnosu na 2013. godinu.

Prema rezultatima Analize, poticaji privredi u 2015. godini iznosili su nešto više od 211 miliona konvertibilnih maraka.

Najviše sredstava izdvojeno je za poljoprivredu, nakon koje slijedi industrija (20,21%), usluge (19,60%), razvoj preduzetništva i obrta (10,02%), energetika (8,12%) i turizam (1,94%).

Kako bi se privreda u našoj zemlji razvijala,

potrebno je da nadležne institucije osiguraju poticana sredstva, a ova sredstva, kako je kazala ekonomska stručnjakinja KULTA-a Nejra Neimarlija Roić, pomažu bh. privrednicima da moderniziraju privredu, unaprijede standarde poslovanja i povećaju konkurentnost. Odnosno kako bi osigurali veću konkurentnost posebno kod izvoza. Navodi kako su radna mjesta u privredi, a ne u javnoj administraciji.

"Samo jaka privreda osigurat će veći broj radnih mjesta i zastaviti trend odlaska stanovništva iz BiH, posebno mladih", kazala je Neimarlija Roić.

Govoreći o rasprostranjenosti poticaja kaže kako je u FBiH dodijeljeno 47.870.240,40 KM ili 22,68 posto, u RS-u 156.956.215,00 KM ili 74,36 posto i Brčko distriktu 6.260.881,89 KM ili 2,96 posto poticaja.

U Analizi je utvrđeno i da 42 institucija ili 82,35 posto vrše praćenje implementacije na terenu, tri institucije ili 5,88 posto odgovorile su da ne prate implementaciju i šest institucija ili 11,76 posto odgovorilo je da to djelimično vrše.

Profesor Vjekoslav Domljan pojasnio je da je razlog takvog trenda što se budžet godinama smanjuje, pa tako i onaj dio za poticaje privredi jer ga vlasti ne smatraju prioritetom.

"Bitno je mjeriti učinke tih poticaja jer se oni moraju i vratiti državi. U svakoj državi ih daju i u svakoj očekuju da se vrate kroz glasove na izborima, što je normalno, ali se mora voditi računa da se vrati i državi kroz poreze a građanima kroz bolji kvalitet i nižu cijenu usluge", rekao je Domljan.

Dodao je da je elementarno u ekonomici javnog sektora da poticaj mora rezultirati povećanjem proizvodnje i smanjenjem cijene jer tada od toga imaju koristi potrošači i proizvođači, a ako do toga ne dođe onda su

poticaji samo transfer iz budžeta u javne ili kvazi-privatne firme, što može biti povezano s korupcijom.

On je naveo da je najvažnije mjeriti ekonomske i fiskalne učinke poticaja, kao i ekonomsku opravdanost rashoda uopće, kako se takve stvari ne bi dešavale.

Na konferenciji je predstavljeno i 12 mjera za unaprjeđenje procesa dodjele poticaja privredi koje su identifikovane kroz Analizu, a neke od njih su da je neophodno napraviti opsežnu analizu stanja privrede i njenih realnih potreba, da je potrebno uskladiti dodjele poticaja s drugim nivoima vlasti, osigurati transparentnost procesa, fokusirati se na kvalitet projekta kojem se dodjeljuje poticaj, te povećati izdvajanja ukupnih sredstava za poticaje.

Održana „Škola socijalnog dijaloga“

U sklopu projekta „Jači socijalni dijalog u zemljama Zapadnog Balkana 3“, finansiranog od strane Evropske unije kao lider na projektu Unija poslodavaca Crne Gore predvodila je regionalnu delegaciju u sklopu studijske posjete Tirani. Osim predstavnika UPCG delegaciju su činili predstavnici poslodavačkih organizacija iz Albanije, Makedonije, Srbije, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske kao partneri na projektu. Studijska posjeta imala je za cilj jačanje kapaciteta socijalnih partnera, kao i njihovo bliže upoznavanje sa problemima neformalne ekonomije i zapošljavanja mladih na prostorima zemalja učesnica u projektu, evropskim socijalnim dijalogom, evropskim socijalnim partnerima kao i institucijama Evropske unije.

Tokom same konferencije, predstavnici poslodavačkih organizacija predstavili su trenutno stanje po pitanju nezaposlenosti mladih, problema sa kojima se susreću

poslodavci te aktivnostima koje se sprovode na nacionalnom nivou kako bi ovo stanje bilo unaprijeđeno. Drugi dio konferencije bio je posvećen problemu neformalne ekonomije i pojavnim oblicima i zastupljenosti u pomenutim zemljama.

Učesnici su zaključili da su problemi u ove dvije oblasti veoma slični u svim zemljama i da je neophodno dodatno raditi na izgradnji kapaciteta državnih organa i socijalnih partnera kako bi se trenutno stanje unaprijedilo. Također, ocijenjeno je da treba dodatno raditi na postizanju evropskih standarda i usvajanju evropske regulative, kako bi ona, prepoznata kao veliki problem, bila stimulaturna za preduzeća da rade u formalnim tokovima a samim tim da otvaraju nova radna mjesta za mlade.

Učesnici studijske posjete ocijenili su ovaj projekat veoma značajnim u cilju razvoja socijalnog dijaloga na nacionalnom i lokalnom nivou u svim zemljama u smislu upoznavanja sa svim obavezama koje očekuju zemlje u procesu pridruživanja EU, ali prvenstveno u cilju jačanja regionalne saradnje sa posebnim akcentom na zajedničko djelovanje po pitanju problema koji su prisutni u svim zemljama.

Unija poslodavaca Crne Gore svečano obilježila 15 godina postojanja i rada

Svečana sjednica Skupštine Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG), kojom je obilježeno 15 godina postojanja i rada UPCG, održana je 12.05.2017. godine u hotelu Hilton, u Podgorici.

Događaju održanom u okviru redovnog godišnjeg zasjedanja Skupštine UPCG kojom predsjedava njen predsjednik Ivan Mitrović, prisustvovali su delegati Skupštine UPCG, predstavnici Vlade Crne Gore, državnih institucija i organizacija, sindikata, Međunarodne organizacije rada, diplomatskog

kora i poslodavačkih organizacija zemalja regiona.

S lijeva na desno: Saša Ačić, Unija udruženja poslodavaca RS, Mile Bošković, Biznis konfederacija Makedonije, Zlatan Dedić i Mladen Pandurević, Udruženje poslodavaca FBiH, delegacija Biznis Albanije na čelu sa Kolijem Sinjarijem

Premijer Vlade Crne Gore Duško Marković je na svečanoj Sjednici kazao da demokratiju u Crnoj Gori ne donosi samo dijalog između političkih partija.

„Prava demokratija, koja je u interesu građana dolazi iz ekonomije i njenih rezultata. Zbog toga želimo zajedno da radimo na unapređenju zakonodavnog okvira, kako bi se eliminisali određene barijere i nezadovoljstva“, rekao je Marković.

On je istakao da država mora da postupa odgovorno kako bi poslodavci i njihova preduzeća imali uslove da razvijaju biznise, ostvaruju veću dobit i pruže bolji život

zaposlenima. Zbog toga je, kako je kazao, neophodno da se sprovedu reforme u obrazovanju, zdravstvu, oblasti socijalne politike, a prije svega, kako je istakao, u državnoj upravi.

„Državna uprava u periodu koji slijedi mora biti efikasnija, racionalnija i dostupnija. Javna administracija je posljednjih godina više bila mjesto zastoja, nerazumijevanja i otpora idejama poslovne zajednice i pojedinaca koji se bave biznisom, nego podsticaj, ohrabrenje i servis ljudima koji dolaze sa takvim idejama“, naglasio je Marković.

Predsjednica UPCG, Svetlana Vuksanović, kazala je da će asocijacija nastaviti procese koji nose evropsku opredjeljenost, gdje je važno uticati na uzroke, a ne baviti se posljedicama, i u kojima će ekonomija imati primat nad politikom.

„Samo snagom zajedništva možemo graditi okruženje u kojem će poslodavci i preduzetnici

bilježiti poslovne uspjehe, zapošljavati, podsticati ekonomski i socijalni razvoj, pomagati napretku i uspješnom pozicioniranju zemlje u međunarodnim okvirima“, ocijenila je Vuksanović.

UPCG će, kako je naglasila, „biti glasna“ u borbi za bolje uslove poslovanja, za efikasnu državu, uspješne poslodavce i zadovoljne radnike.

„Imamo pravo, a prije svega obavezu, da analiziramo, kritikujemo, zahtijevamo i predložimo rješenja koja će pomoći regulatorima da postupaju u interesu privrede i svih nas koji stvaramo, zapošljavamo i doprinosimo ekonomskom napretku države“, saopštila je Vuksanović.

Specijalista za poslodavačke aktivnosti u kancelariji Međunarodne organizacije rada (MOR) za Centralnu i Istočnu Evropu, Dragan Radić, ocijenio je da se UPCG strategijski već

pozicionirala u regionu i šire, kao dobar model profesionalne i uspješne organizacije.

„Međunarodna organizacija rada vidi u Uniji primjer dobre prakse kako razvijati poslodavačku organizaciju u pravom smjeru“, istakao je Radić.

Predsjednik Socijalnog savjeta Crne Gore, Kenan Purišić, ocijenio je da dijalog između Vlade, poslodavaca i sindikata ima usmjeravajuću ulogu prilikom donošenja zakona.

On je kazao da UPCG ima važnu ulogu u promociji društveno odgovornog poslovanja i da, „bez zadovoljnih i uspješnih poslodavaca, nema ni zadovoljnih zaposlenih“.

Generalni direktor Asocijacije poslodavačkih organizacija Evrope (BUSINESSEUROPE), Markus Bejrer, smatra da UPCG može doprinijeti otvaranju tržišta i staranju čvršćih poslovnih veza sa ostatkom evropske

porodice.

Generalna sekretarka Međunarodne organizacije poslodavaca (IOE), Linda Kromjang, ocijenila je, u video poruci, da je UPCG dala veliki doprinos ekonomskom i socijalnom napretku Crne Gore.

„Unija je zabilježila ogroman rast kao organizacija, unaprijedila usluge i danas pruža podršku i savjete svom članstvu na širok spektar tema. To je snaga povezivanja oko pitanja od interesa za sve nas“, naglasila je Kromjang.

Sarajevo Business Forum okupio investitore iz cijelog svijeta

U Sarajevu se 22. i 23. maja održala osma Međunarodna investicijska konferencija Sarajevo Business Forum 2017. Pokrovitelj Foruma bilo je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

U fokusu ovogodišnjeg Business je regionalno povezivanje, pa je jedan od najvažnijih panela bio posvećen saradnji država regiona i mogućnosti zajedničkog nastupanja pred međunarodnim investitorima.

Predstavljeno je niz projekata iz oblasti poljoprivrede, energetike, obrazovanja, finansija, infrastrukture, građevinarstva, usluga, turizma i drugih razvojnih sektora, a konferenciji je prisustvovao veliki broj uglednih investitora i gostiju.

Sarajevo Business Forum otvorio je predsjedavajući Predsjedništva BiH Mladen Ivanić.

Ivanić je istakao da BiH ima mnoge prednosti koje se ne vide, jer se ljudi većinom bave političkim problemima. Smatra da će sa drugačijim poimanjem mnogi ozbiljni investitori doći u BiH.

"Strani investitori će doći tek kada domaći budu ostvarivali dobre rezultate", naveo je predsjedavajući bh. Predsjedništva i podsjetio da previše mladih ljudi odlazi iz zemlje, a kao primjer naveo da je jedna od ambasada saopštila da je u jednoj godini izdala 15.000 viza.

"Trend odlaska mladih ljudi se mora zaustaviti po svaku cijenu. Najbolji način je da ostavimo po strani političke razlike, radimo na poboljšanju imidža i privlačenju investitora", kazao je Ivanić.

Prisutnima je dobrodošlicu poželio direktor BBI banke Amer Bukvić, navodeći da je Sarajevo Business Forum već prepoznat kao jedan od najvažnijih poslovnih foruma.

"U ovom forumu je uspostavljeno istinsko javno-privatno partnerstvo. Države trebaju sarađivati pa tako i naš region koji može privući investicije", kazao je Bukvić i dodao da

se razlike trebaju posmatrati kao prilike, a ne kao prijetnje.

Prvog dana Sarajevo Business Forum održana su dva panela - "One Region, One Economy - Connectivity and Potential" i "Southeast Europe - Bridging the East and West" na kojima su govoriti brojni ugledni gosti iz BiH, regije i svijeta.

Kako navode organizatori, ova investicijska konferencija postala je globalna platforma za promociju projekata i privrednih potencijala, analizu i pripremu projekata, te adekvatnu prezentaciju privrednih potencijala, kao i uvezivanje privrednika i investitora na individualnom i institucionalnom nivou.

Tokom održavanja osme međunarodne investicijske konferencije Sarajevo Business Forum 2017. održana je i ceremonija dodjele "SBF Bridge" nagrada u pet kategorija.

U kategoriji za inovatora godine nagrada je dodijeljena kompaniji Gorenje Group iz Slovenije, dok je nagradu za zapošljavanje mladih dobila firma M San Group iz Hrvatske.

HUB 387 dobitnik je nagrade za novi biznis godine, a nagrada za biznis godine otišla je kompaniji HIFA Group.

Nagradu za društveni uticaj godine dobila je Fondacija Hastor iz Bosne i Hercegovin

EBRD snizila procjenu ekonomskog rasta BiH za 2017. - Umjesto 3% predviđen rast od 2,5%

Evropska banka za obnovu i razvoj snizila je procjenu ekonomskog rasta BiH u ovoj godini na 2,5%, nakon što je u prethodnim prognozama u novembru 2016. najavljivala rast od 3%. U obrazloženju EBRD-a kao ključni razlog za sniženje procjena navodi se odgađanje aranžmana sa MMF-ovim i s tim u vezi prolongiranje ključnih infrastrukturnih projekata.

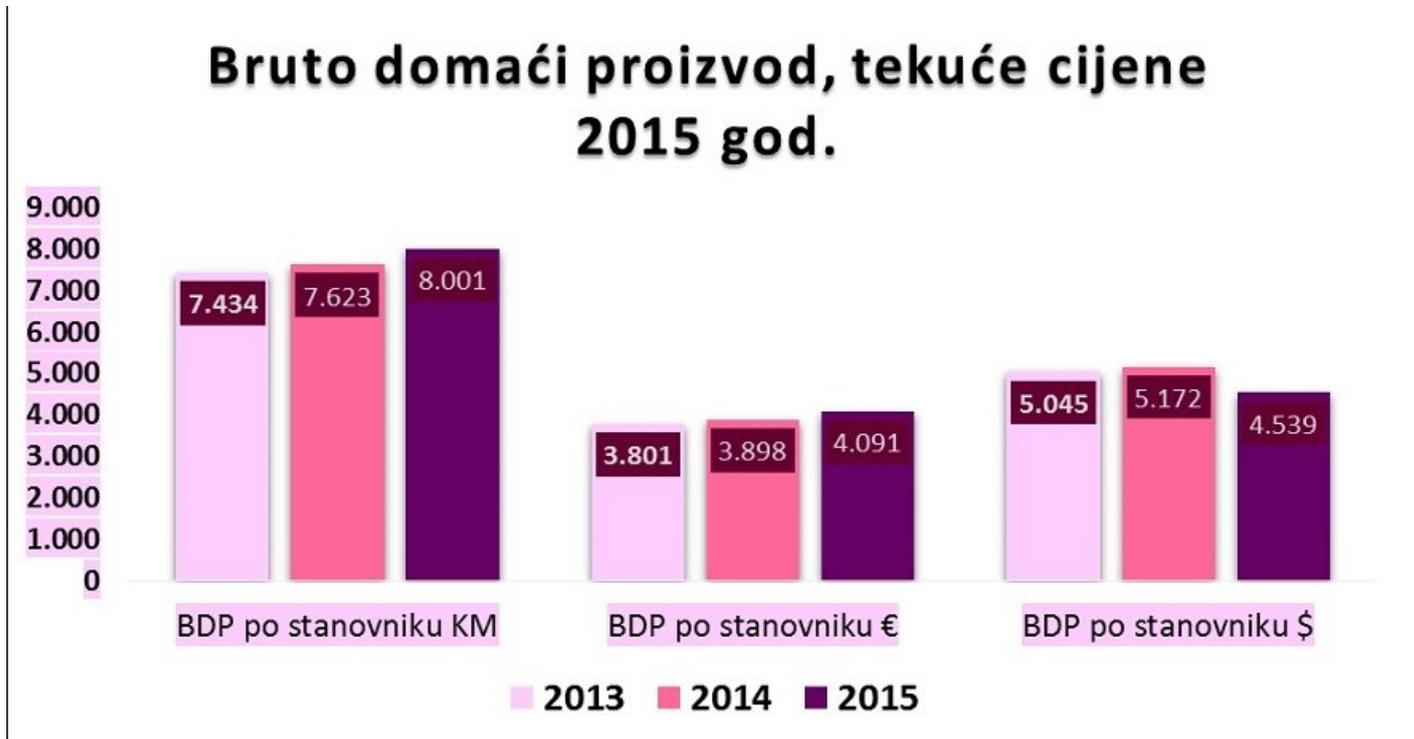
- Ekonomija BiH nastavila je rasti u 2016, ali sporije nego u prethodnoj godini. Rast za godinu se procjenjuje na 2%, u odnosu na 3% u 2015. Usporavanje rasta je vođeno izjednačavanjem veleprodajnog i maloprodajnog sektora i malim padom potrošnje javnog sektora. Međutim, sektor industrije nastavio je rasti po robusnoj stopi i bio je glavni pokretač rasta BDP-a. Ekonomija je potaknuta od nekoliko velikih projekata u

prometnom i energetsom sektoru, posebno projekt autoceste na Koridoru 5C. Neki pozitivni trendovi su zabilježeni u visokofrekventnim podacima u prvim mjesecima 2017, posebno u izvozu, ali kompletiranje prvog pregleda trogodišnjeg aranžmana sa MMF-om se produžava nekoliko mjeseci, odgađajući provedbu nekih ključnih infrastrukturnih projekata i ugrožavajući

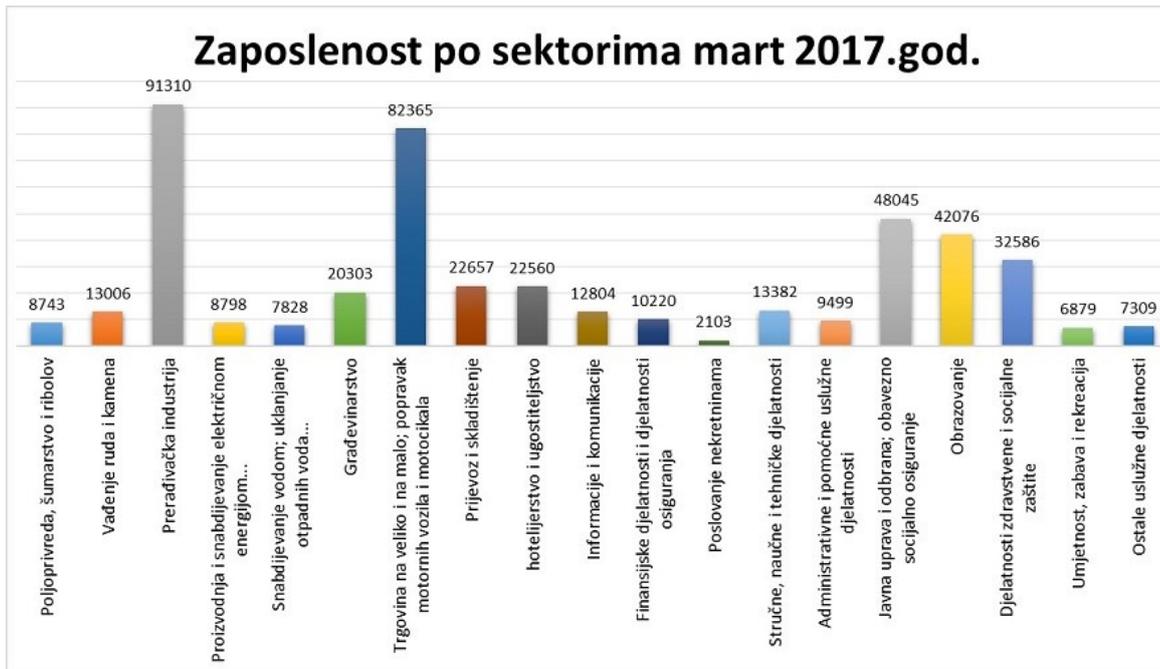
njihovo finansiranje. Zbog toga smo spustili našu projekciju za 2017. na 2,5%, sa povećanjem na 3% u 2018. - navodi se u obrazloženju EBRD-a.

Međutim, rizici i za ove prognoze su značajni ako MMF aranžmani i dalje budu kasnili i time važne strukturne reforme budu odgođene, dodaje se.

Makroekonomski indikatori

Bruto domaći proizvod, tekuće cijene za 2013., 2014. i 2015. godinu.

U mjesecu martu 2017. godine **ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH iznosio je 462.473**, što predstavlja smanjenje broja

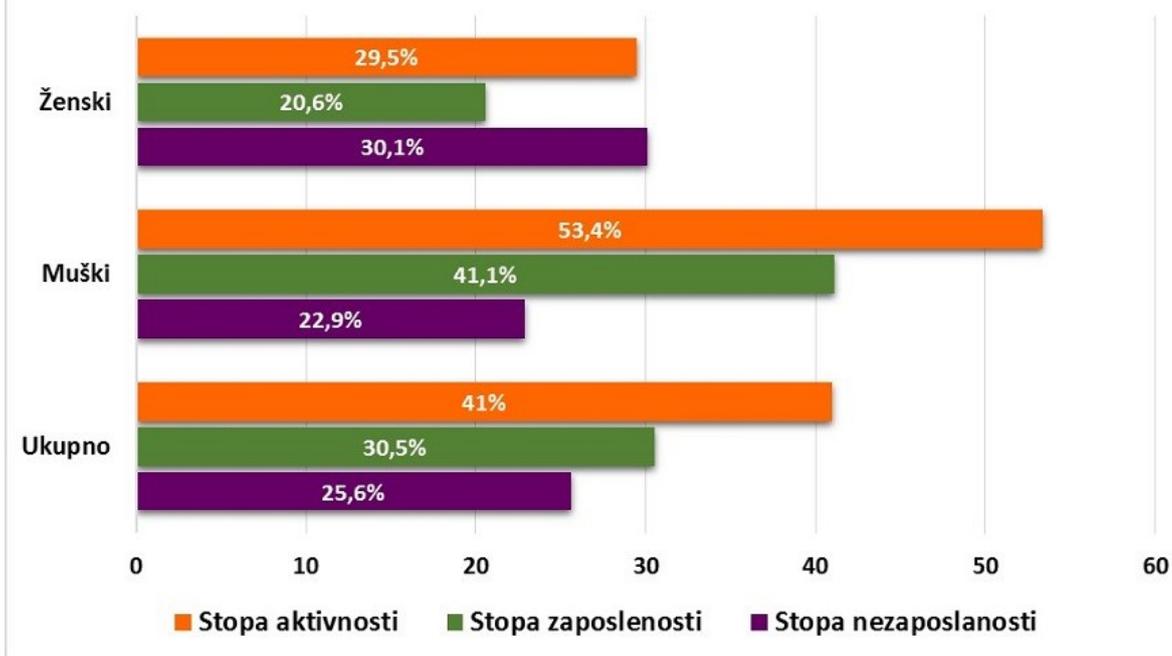
zaposlenih za 0,3% u odnosu na prethodni mjesec.

U odnosu na godišnji prosjek broja zaposlenih u 2016. godini došlo je do povećanja broja zaposlenih za 1,0%.

Prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenom za mart 2017.godine, u Federaciji BiH, iznosi 867 KM i nominalno je viša za 4,0%, a realno za 3,7%, u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na isti mjesec prethodne godine, prosječna mjesečna isplaćena neto-plaća po zaposlenom za mart 2017. godine, nominalno je viša za 2,6%, a realno za 0,7%.

Anketa o radnoj snazi 2016.god.

Podaci objavljeni u ovom saopćenju dobijeni su na osnovu provedene Ankete o radnoj snazi (ARS) u aprilu 2016. godine. Statističke institucije u

Bosni i Hercegovini provode Anketu o radnoj snazi od 2006. godine, jedanput godišnje. Anketni podaci se prikupljaju direktnim anketiranjem osoba, članova domaćinstava koja su izabrana u uzorak.

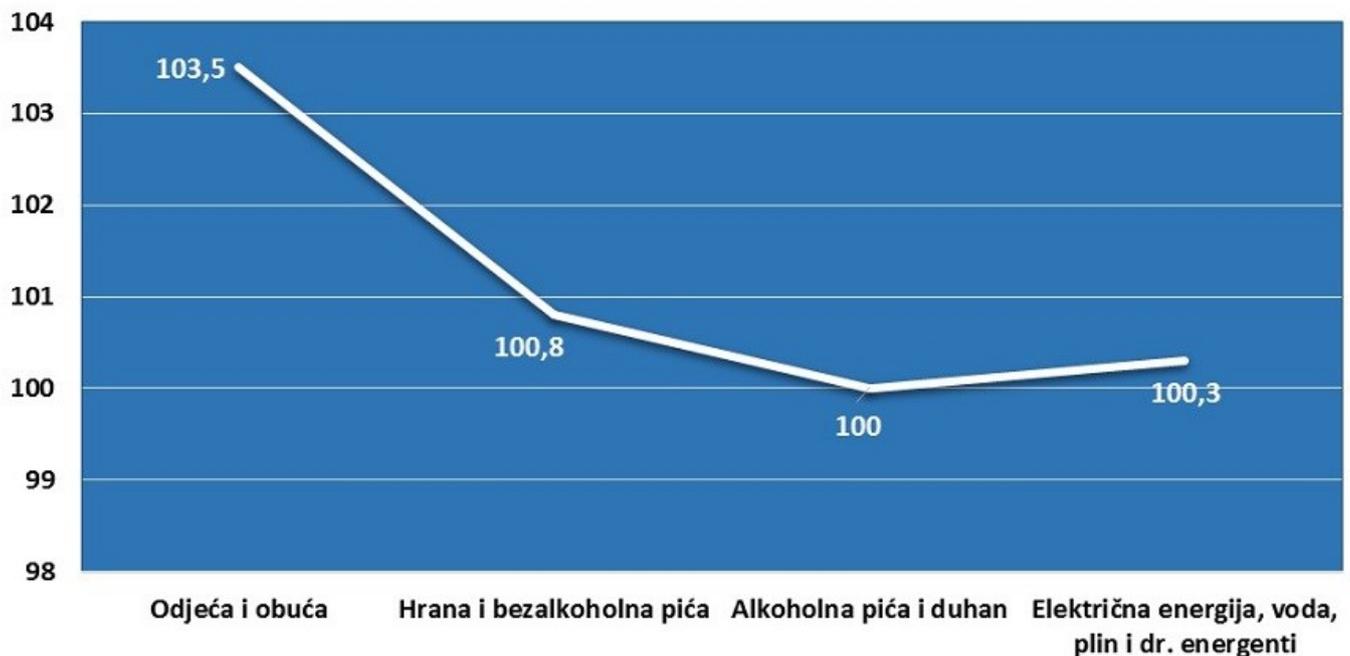
Metodološke postavke Ankete zasnivaju se na preporukama i definicijama Međunarodne organizacije rada (MOR) i zahtjevima Statističkog ureda EU (EUROSTAT), čime je osigurana međunarodna uporedivost podataka u ovoj oblasti statistike.

Glavni cilj ove Ankete je dobijanje podataka o tri osnovna, međusobno isključiva kontingenta stanovništva starog 15 i više godina: zaposlenih, nezaposlenih i neaktivnih. Anketa je u 2016. godini provedena na uzorku od 6.121 domaćinstva na područja Federacije BiH.

Anketirane su sve osobe u uzorkom izabranim domaćinstvima. Anketom su prikupljeni podaci o ekonomskoj aktivnosti i ostalim karakteristikama stanovništva za 4.684 domaćinstva. Stopa neodziva iznosila je 23,5%.

Prema dobijenim podacima radnu snagu (ekonomski aktivno stanovništvo) u Federaciji BiH, činilo je 645.000 osoba, dok je broj neaktivnih osoba bio 928.000. U okviru radne snage bilo je 480.000 zaposlenih i 165.000 nezaposlenih osoba. Stopa aktivnosti u 2016. godini je 41,0%, stopa zaposlenosti je 30,5% i stopa nezaposlenosti je 25,6%. Stopa zaposlenosti u starosnoj dobi od 20 do 64 godine iznosila je 41,8%.

Indeks potrošačkih cijena april 2017.god.

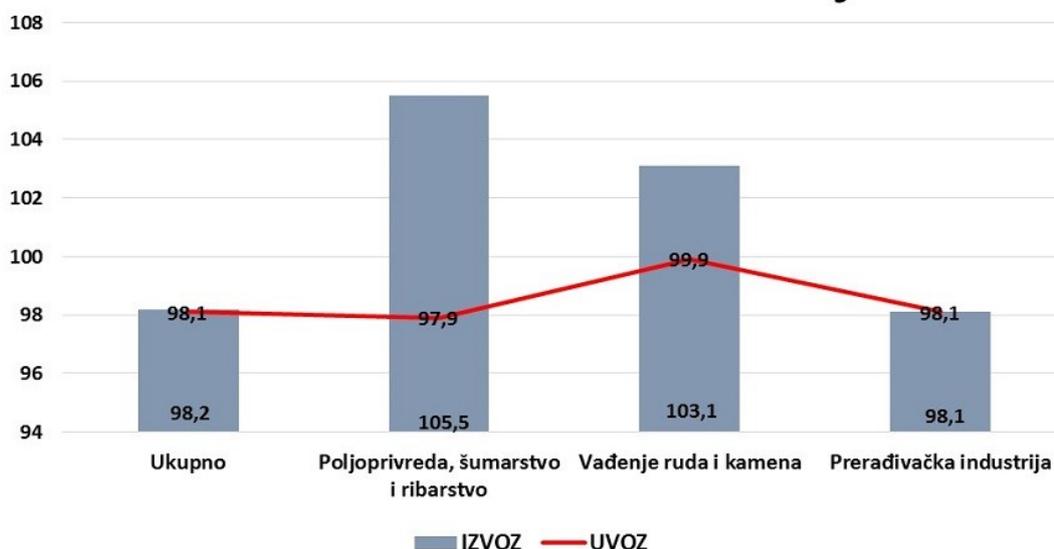

Potrošačke cijene u aprilu u 2017. godine, više su za 0.3% u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano po odjeljcima Klasifikacije lične potrošnje prema namjeni, cijene su porasle u odjeljcima: Odjeća i obuća za 3.5%, Hrana i bezalkoholna pića za 0.8%, Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti za 0.3% i Rekreacija i kultura za 0.2%.

Cijene su niže u odjeljcima: Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće za 0.8%, Ostala dobra i usluge za 0.4% i Prijevoz i Restorani i hoteli za 0.2%. U ostalim odjeljcima cijene se nisu značajnije mijenjale u ovom mjesecu.

Indeksi uvoznih i izvoznih cijena

U aprilu 2017.godine u odnosu na april 2016. godine, cijene su više za 1.8% (godišnja inflacija).

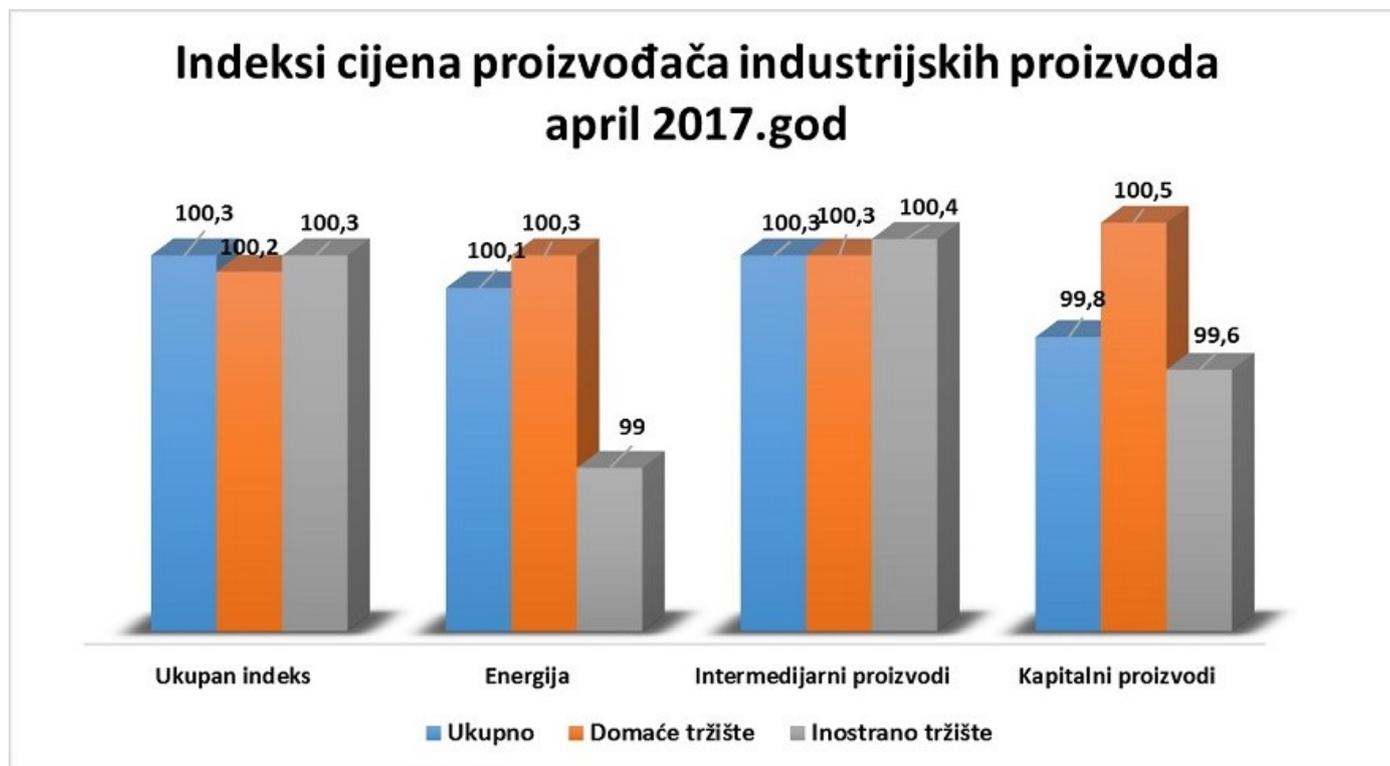
U odnosu na bazu 2015. godinu za četvrto tromjesečje

2016. ostvaren je ukupan pad izvoznih cijena od 1,8% i ukupan pad uvoznih cijena od 1,9.

Prema područjima KD BiH 2010 za četvrto tromjesečje 2016. u odnosu na 2015. ostvaren je rast izvoznih cijena u području A „Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo“ 5,5% i u području B „Vađenje ruda i kamena“ 3,1%. U području C „Prerađivačka industrija“ ostvaren je pad izvoznih cijena 1,9%.

U istom periodu ostvaren je pad uvoznih cijena u području A „Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo“ 2,1%, u području B „Vađenje ruda i kamena“ 0,1% i u području C „Prerađivačka industrija“ 1,9%. Posmatrano po sektorima SMTK Rev. 4 za četvrto tromjesečje 2016. u odnosu na 2015. najveći porast izvoznih cijena od 2,2% ostvaren je u sektoru 3 „Mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi“.

U istom periodu najveći porast uvoznih cijena od 1,7% ostvaren je u sektoru 8 „Razni industrijski proizvodi“.

U aprilu 2017. godine ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je viši za 0.3% u odnosu na prethodni mjesec. Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama indeks cijena intermedijarnih proizvoda osim energije je viši za 0.3%, a energije i trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0.1%. Pad indeksa cijena je registrovan u grupaciji kapitalnih proizvoda za 0.2%.

U grupaciji netrajnih proizvoda za široku potrošnju indeks cijena se nije mijenjao. Posmatrano prema područjima KD-a, indeks cijena je viši za 0.3% u području Proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciji i u području Prerađivačke industrije za 0.2%. Pad indeksa cijena registrovan je u području Vađenja ruda i kamena za 0.6%. Posmatrano po oblastima, najveći rast indeksa cijena je registrovan u oblasti Proizvodnje baznih metala za 1.8%.

Najveći pad indeksa cijena registrovan je u oblasti Vađenja ostalih ruda i kamena za 2.2%. U ostalim oblastima indeksi cijena se nisu značajnije mijenjali. Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u aprilu 2017. godine je viši za 3.7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, a u odnosu na decembar 2016. godine je viši za 1.8%.

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu

U aprilu 2017. godine indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu je viši za 0.2% u odnosu na prethodni mjesec, u odnosu na isti mjesec prethodne godine je viši za 1.5%, a u odnosu na decembar 2016. godine je niži za 0.5%.

U ovom mjesecu najveći rast indeksa cijena registrovan je u oblasti Proizvodnje baznih metala za 2.0%. Najveći pad indeksa cijena registrovan je u oblasti Proizvodnje električne opreme za 5.3%.

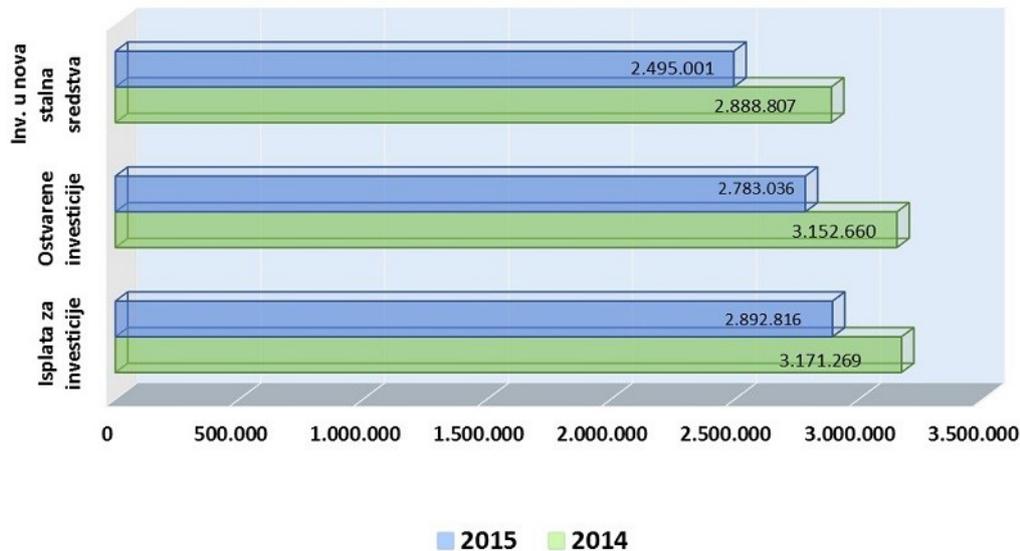
U ostalim oblastima indeksi cijena se nisu značajnije mijenjali.

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inostranom tržištu u aprilu 2017. godine indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda na inostranom/inozemnom tržištu je viši za 0.3% u odnosu na prethodni mjesec, u odnosu na isti mjesec prethodne godine je viši za 6.6%, a u odnosu na decembar 2016. godine je viši za 4.6%.

U ovom mjesecu najveći rast indeksa cijena je registrovan u oblasti Proizvodnje odjeće za 3.5%.

Najveći pad indeksa cijena registrovan je u oblasti Proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciji za 19.4%. U ostalim oblastima indeksi cijena se nisu značajnije mijenjali.

Investicije, pregled 2014 i 2015

Isplatama za investicije smatraju se novčana ulaganja u toku godine u nova i polovna stalna sredstva, bez obzira na moment njihove izgradnje ili nabavke.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva odnose se na onaj dio stalnih sredstava koji je nabavljen neposredno od izvođača građevinskih radova, proizvođača opreme ili proizveden u vlastitoj režiji, odnosno ona investicijska dobra koja još nisu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara.

Ovdje se uključuje i polovna oprema nabavljena u inozemstvu budući da izravno utiče na porast nacionalnog bogatstva u zemlji. Ostala polovna stalna sredstva nisu uključena u ostvarene investicije u nova stalna sredstva. U nabavku novih stalnih sredstava svrstavaju se i investicije u veća poboljšanja postojećih stalnih sredstava.

U skladu sa metodologijama ESA-95 i SNA-93 stalna sredstva se grupišu na- materijalna (opipljiva) **stalna sredstva** (građevinski radovi kojima su obuhvaćena i značajnija poboljšanja zemljišta; strojevi, oprema i transportna sredstva; ostala materijalna stalna sredstva koja obuhvataju osnovno stado, pošumljavanje i dugogodišnje zasade); - - nematerijalna (neopipljiva) stalna sredstva (rudarska i mineralna istraživanja; softveri; originali na području književnosti, filma, muzike i slično; studije i projekti) i - troškove prijenosa vlasništva zemljišta (svi troškovi radi naknada stručnjacima koji su nastali kod jedinice koja povećava aktivu: naknade pravnicima, arhitektima, inženjerima, procjeniteljima; provizije koje se plaćaju posrednicima u prodaji nekretnina i svi porezi na prijenos vlasništva nad zemljištem koje plaća kupac).

Vrijeme je za surfanje!

Surfaj duplo! Opustite se i uživajte uz duplo veće količine mobilnog interneta.

Isplati se biti dio najbolje mobilne mreže u Bosni i Hercegovini! Uz BH Telecom uživajte u lijepom vremenu na otvorenom, uz najbolju ljetnu ponudu!

Od 01.05.2017 do 30.06.2017. godine našim postpaid korisnicima poklanjamo duplo veće količine mobilnog interneta po maksimalnim brzinama, bez dodatnog troška i aktivacije!

Pregled količina mobilnog interneta uključenih u pakete:

Paket	Redovna ponuda	Akcijska ponuda Surfaj duplo
Moj Mini	500 MB	1 GB
Moj Midi	3 GB	6 GB
Moj Maxi	6 GB	12 GB
Moj Mega	20 GB	40 GB
No limit M	4 GB	8 GB
No Limit L	8 GB	16 GB
No Limit XL	16GB	32 GB
No limit XXL	20GB	40 GB
NoLimit Premium	Neograničeno (fer upotreba 30 GB)	Neograničeno (fer upotreba 60 GB)
Student Plus 1	500 MB	1 GB
Student Plus 2	1,5 GB	3 GB
Moj combo	2 GB	4 GB
Tim 5; Tim 10; Tim 30; Tim 50; Tim 100; Tim 250; Tim 1000	500 MB	1 GB
Toptim 15	1,5 GB	3 GB
Toptim 30	4 GB	8 GB
Toptim 50	8 GB	16 GB
Toptim 100	30 GB	60 GB
Comfort Single	3 GB	6 GB
Comfort Group paket 1 Shared	5 GB	10 GB
Comfort Group paket 2 Shared	8 GB	16 GB
Comfort Group paket 3 Shared	30 GB	60 GB
Comfort Group paket 4 Shared	50 GB	100 GB
Comfort Group paket 5 Shared	50 GB	100 GB
Comfort Group paketi priključak	500 MB	1 GB

Znamo da tokom ljetnih dana više vremena provodite na otvorenom, zato vam **poklanjamo** upravo ono što vam najviše treba, **duplo više mobilnog interneta!**

Za ugodno surfanje predlažemo duboki hlad, jer će vam jako puno vremena trebati da potrošite ovolike količine mobilnog interneta!

Uživajte!

Dajemo više.

www.bhtelecom.ba

Dajemo više.

U d r u ž e n j e
p o s l o d a v a c a

UDRUŽENJE POSLODAVACA FBiH

MULA MUSTAFE BAŠESKIJE 12/3, 71 000 SARAJEVO

TEL: 00 387 264 830

FAX: 00 387 33 552 461

MAIL: info@upfbih.ba

WEB: www.upfbih.ba